

JURYRAPPORT DE GOUDEN GURBE

INLEIDING

Het culturele leven in Fryslân bloeit en zal dat ongetwijfeld blijven doen, ook tegen de klippen van een rechts kabinet op.

Dertien iepenloftspullen hebben wij als jury (Rieneke de Haan, Joop Wittermans en ik) de afgelopen maanden mogen zien. Het begon allemaal eind april en het eindigde eind september. Vele honderden mensen zijn er direct bij betrokken geweest, hele dorpsgemeenschappen waren maanden in het spier om hun publiek iets bijzonders te kunnen bieden.

En met succes kunnen we constateren, want de her en der uitgesproken vrees dat zo veel iepenloftspullen elkaar wel eens in de weg konden gaan zitten, is niet bewaarheid. Zelfs in juni, toen de voorstellingen over elkaar heen buitelden, zaten de tribunes overal vol.

Vorig jaar waren er zes kandidaten voor de Gouden Gurbes, nu dus dertien. Waaronder zeven nieuwkomers: Bears, Fochteloo, Tijnje, Grou, Jelsum-Koarnjum-Britsum, Leeuwarden en Mitselwier. Dat maakte de taak van de jury er niet gemakkelijk er op. Zo veel keus en zo weinig beeldjes. Maar al viel natuurlijk de ene voorstelling beter in de smaak dan de andere, we hebben ons werk met plezier gedaan – in weer en wind.

Nog even een tip voor alle iepenloftspullen: de jury wil zich nergens op laten voorstaan, maar gereserveerde plaatsen voor juryleden zou niet verkeerd zijn. Plaatsen linksboven op een hoekje van de tribune of helemaal rechts tegen de balustrade aangedrukt kunnen het zicht op het gebodene vertroebelen.

BEOORDELING

Dertien iepenloftspullen beoordelen, het is de jury dit jaar niet gemakkelijk gemaakt. Maar één ding is wel duidelijk: wat heeft Fryslân een hoop prachtige lokaties om uit te pakken met een iepenloftspul. Uniastate in Bears, Dekema State in Jelsum, de bossen bij Fochteloo, de Hellinghaven in Grou, om maar eens een paar nieuwkomers te noemen. Wat een plezier alleen al om er naar toe te lopen of er, zoals in Grou, naar toe te varen.

We hebben veel mooie dingen gezien de afgelopen maanden, maar een jury die zichzelf serieus neemt, zit er niet alleen om prijzen te verdelen. Die moet ook her en der een kritische noot kraken.

In Bears bijvoorbeeld kwam het oog niets te kort, in Grou evenmin. Prachtige beelden, fraaie kostumering, goed gebruik van het speelvlak. Maar het acteren had er onder geleden.

Het naturel acteren bleek vaker een struikelblok. Dat is op zich begrijpelijk, want we hebben het hier over amateurs. Maar een regisseur die daar oog voor heeft, kan op dit punt veel zegenrijk werk verrichten.

Een andere constatering: een regisseur die ook het script geschreven heeft, maakt het zichzelf lastig. Hij of zij heeft een heel goed klankbord nodig. Met een open oog voor de sterke en zwakke kanten van het stuk en voor de valkuilen die op de loer liggen. Zoals: zitten de verhaallijnen elkaar in de weg? Leg ik te veel uit en laat ik daardoor te weinig over aan de verbeelding? Ga ik me zelf herhalen?

Maar positieve verrassingen waren er ook volop. Het stille spel van het hulpje van frou Mekkema in 'Festen, de nar van Unia' in Bears, de sprankelende jonge dochter van de utfanhûzers familie in 'Fier fuort' in Jelsum, het bij elkaar geraapte maar functionele witgoed-decor bij 'Welkom in het bos' in Leeuwarden.

Na de twee geïmproviseerde voorstellingen 'Lok' en 'Camping' durfde Snakkerbuorren het aan om een klassieker als 'A streetcar named desire' op de planken te brengen. Al was er daardoor meer sprake van toaniel yn 'e iepenloft dan van een iepenloftspul, maar het resultaat kon 'besjen lije'.

Gouden Gurbe voor de beste Vormgeving:

Voordat we deze eerste Gouden Gurbe gaan uitreiken, nog een opmerking: de jury heeft zich het hoofd gebroken over in hoeverre professionele hulp van invloed mag zijn op een iepenloftspul zonder dat het karakter van een amateurvoorstelling daardoor wordt aangetast. Die vraag kwam bij ons op bij de toekenning van de prijs voor de beste vormgeving.

Zoals al gememoreerd: 'Festen de nar van Unia' in Bears en 'De man fan Myra' in Grou vielen daarmee in positieve zin op. Maar bij beide was de regie en vormgeving in handen gegeven van BUOG van Pieter Stellingwerf en Kees Botman. Met alle waardering voor alle mensen die hun ideeën in zulke bijzondere beelden hebben vertaald in decors, vaar- en voertuigen en kostumering, de jury heeft toch gemeend te moeten kiezen voor echte amateurs.

De jury heeft dit keer gekozen voor een bijzondere productie in meerdere opzichten. Een debutant die het aandurft om het publiek een wereldberoemde musical als 'Jesus Christ Superstar' voor te zetten. Op vele punten scoorde deze voorstelling onder regie van Rinze Hof hoog. Maar de Gouden Gurbe krijgt het Iepenloftspul Tijnje voor het decor, enorm in afmetingen maar sober gehouden. Het grote speelvlak werd optimaal en gebruikt en met flair bespeeld. Ook dat is een kunst en het bood makkelijk plaats aan ruim zeventig acteurs. Hoogteverschil en het open karakter hielden het overzichtelijk. De muzikale begeleiding was

mooi geïntegreerd in het decor. ‘Jesus Christ Superstar’ moest het honderdjarig bestaan van het dorp luister bijzetten, maar we hopen dat we geen honderd jaar hoeven te wachten op een volgende iepenloftbijdrage uit Tijnje.

Gouden Gurbe voor de beste bijrol:

Er waren dit jaar nogal wat iepenloftspullen zonder uitgesproken hoofdrollen. Je kunt dan zeggen dat het ensemble vaak de hoofdrol had. Of je kunt zeggen: wij hadden een enorme keus aan bijrollen. En daar zaten heel goede bij. Dan denken we bijvoorbeeld aan Gerard van der Veer als Mitch in ‘Begearte’. Heel naturel gespeeld, soms aandoenlijk maar zeker niet meelijwekkend. Ook Atze Lubach als de energieke, komische kok in ‘Hoe no Robin Hood?’ en in hetzelfde stuk Anja Dijkma als Gryt Lugtigheit die de wind erbij haar keppel kinderen goed onder had. Deze spelers hadden goede winnaars van een Gouden Gurbe kunnen zijn. Maar voor de jury stak er een nog een beetje meer bovenuit. Een jonge acteur nog, met een schijnbaar aangeboren techniek en timing. Hij speelde met het publiek, maar bleef zich tegelijkertijd bewust van de spelers om hen heen. Een opgewonden standje met een grote mond en een klein hart, bij wie je zijn kwetsbaarheid bleef voelen. Als je dat weet over te brengen, dan heb je talent. De Gouden Gurbe voor de beste bijrol is daarom voor de leider van Hup Nederland! in ‘Hoe no, Robin Hood?’, **Folkert Wesseling**.

Gouden Gurbe voor de beste hoofdrol:

Wanneer is een hoofdrol een hoofdrol? Is dat per se degene met de meeste tekst? Of kun je met weinig woorden jezelf toch een hoofdrol toeëigenen. De jury heeft met bewondering gekeken naar de Judas van Bjorn Sinnema in ‘Jesus Christ Superstar’. Goed stevig gespeeld en gezongen. Ook Bianca Wiersma in ‘De simmer fan ‘45’ in Burgum kon ons bekoren. Authentiek en geloofwaardig in haar emoties. Veel waardering ook voor de wijze waarop Sjoukje Jager in ‘Begearte’ in Snakkerbuorren de hondsmoeilijke rol van de geraffineerde, hysterische Blanche aanpakte. Hadden we in september niet nog eens drie iepenloftspullen te zien gekregen, dan was de keuze tussen deze drie een lastige geworden. Maar toen kwam Jorwert met ‘It feest’, een heftig familiedrama waarbij doodse stiltes en ongemakkelijk gelach elkaar afwisselde. De emoties van de spelers werden nog eens uitvergroot door het gebruik van een camera, waarmee vader Hylke zijn verjaardagsfeest wilde vastleggen.

De kinderen vonden elkaar in hun eindelijk uitgesproken afkeer voor de wandaden van hun vader. Maar wat betekende dat voor moeder Els? Wist ze van het afschuwelijke geheim maar had ze het altijd bij zichzelf weggestopt? Kan ze haar in stukken gevallen leven ooit weer oppakken? Veel hoefde Els niet te zeggen, maar de schrik, de even nog oplevende hoop, de vertwijfeling en de diepe ellende waarin ze uiteindelijk belandt, het was allemaal in haar ogen, haar

mimiek, haar lichaamstaal af te lezen. De jury was diep onder de indruk. De Gouden Gurbe voor de beste hoofdrol gaat daarom naar **Wiepkje Castelein**.

Extra prijs:

De jury heeft elk jaar ook de mogelijkheid om een extra prijs toe te kennen. Daar zijn geen criteria voor vastgelegd. Dat biedt ruimte en tegelijk perkt het je mogelijkheden in. Juist omdat die prijs geen vast gegeven is, moet hij bijzonder zijn. Is twintig jaar Berne-Iepenloftspul bijzonder? Ja, want je kunt in Easterwierrum niet bouwen op een groep spelers die jarenlang meegaat. Ja, omdat het een kweekvijver is gebleken voor jong talent dat je later vaak in volwassen iepenloftspullen terugziet. Ook dit jaar was het weer een feest om in Easterwierrum te zijn. Alleen al om dat formidabele schip van kapitein Haak, waarop en waaromheen de avonturen van Peter Pan, Wendy en Tinkerbel zich afspeelden. Maar wat ook elk jaar weer het oog streelt is de kostumering. Het is verbazingwekkend welke creativiteit **Anneke Hogeveen** steeds weer weet aan te boren. En dat al twintig jaar lang. Daarom verdient zij in de ogen van de jury de extra Gouden Gurbe.

Gouden Gurbe voor de beste voorstelling

Ja, en wat was nu het beste stuk dat wij als jury dit seizoen gezien hebben? Eigenlijk was die vraag het gemakkelijkst te beantwoorden. Onafhankelijk van elkaar noteerden wij: geestig verhaal, prachtig taalspel, mooie functionele vormgeving, leuke regievondsten, koor en liedjes perfect in het stuk geïntegreerd, een hele rits sterke rollen, kortom een prachtige familievoorstelling van een voortreffelijk op, elkaar ingespeeld ensemble. Een voorbeeld van wat hechte samenwerking tussen regisseur en tekstschrijver vermag. De dik verdiende Gouden Gurbe is '**Hoe no Robin Hood?**' van **Iepenloftspul Opsterlân**, tekst Bouke Oldenhof, regie Wiesje Jansma.

